

Манастир Павловац

The Pavlovac Monastery

Завод за заштиту споменика културе града Београда

Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade

Споменик културе од великог значаја

МАНАСТИР ПАВЛОВАЦ

Кораћица, Младеновац

Остаци комплекса манастира у Павловцима налазе се на јужним падинама Космаја, у атару села Кораћице. Комплекс је лоциран на мањој заравни усеченој у падину изнад Тихановачког потока.

Подаци у историјским изворима о овом манастиру, веома су оскудни. Село Павловци, по коме се манастир данас назива, помиње се први пут у једном писму деспота Стефана Лазаревића упућеном Дубровачкој републици 21. новембра 1424. године.

Први сигурни подаци о манастиру налазе се у турским пописима из 16. века. У попису села београдске нахије из 1536. године, на граници атара села Тихановац помиње се манастир чији је приход пописан у оквиру тог села. Имајући у виду топоним који се очувао у називу потока, може се закључити да се село Тихановац налазило северније од Павловца и да је манастир био управо на граници ова два села. Ово потврђује и податак из пописа нахије Авала 1560. године, где је у селу Павловцима уписан и манастир св. Никола, са својим пореским обавезама.

У другој половини 19. века, почиње да се буди интерес за рушевине манастира у Павловцима.

Први радови на заштити цркве манастира у Павловцима, започети су 1967. године од стране Завода за заштиту споменика културе из Крагујевца у сарадњи са Републичким заводом. Те године остаци цркве су раширили од шута и високих наноса земље и конзервирали уз мање делимичне реконструкције. Систематски истраживачки радови на комплексу манастира Павловца обављени су у току 1973. и 1974. године, а извесна допунска истраживања вршена су и у току конзерваторских радова 1977-1979. године.

Манастирски комплекс у Павловцима, просторно се развијао са објектима постављеним у низу, међусобно паралелним, на источној страни прислоњени уз стену а са друге западне стране омеђени усеком речног корита.

Средишњи објекат манастирског комплекса представља црква која има основу триконхоса са полукружном олтарском апсидом, бочним, споља полигоналним певничким апсидама, и централно постављеном куполом. Својом архитектонском концепцијом, манастирска црква припада моравској архитектонској школи. На основу традиционалног хоризонталног плана, фрагмената средњевековног живописа и археолошких података добијених током ископавања, настанак цркве, временски се може поределити у прву четвртину 15. века.

Камене розете на округлим прозорима, рађене у духу моравске пластике, као и венци истовремено

указују на припадност овог здања периоду моравске Србије.

Северно од цркве налазе се остаци једне грађевине која је имала приземље и спрат. Грађевина је правоугаоне основе, а у приземном делу има две веће и једну мању просторију. Са стране према цркви налазио се трем. Приликом изградње објекта, коришћене су природне особине терена у паду, тако да је приземље изграђено само у западном делу, док је источни део припадао спрату који се протезао целом дужином објекта. Спрат се састојао од две велике просторије у које се улазило са трема.

Јужно од цркве откривени су остаци једне подужне грађевине са две неједнаке правоугаоне просторије које обликују габарит објекта. Грађевина је својим источним делом прислоњена уз стену целом својом дужином. Објекат је имао приземље и спрат са тромом на фасади према цркви. У приземљу веће подужне просторије налазе се два ложишта у каменом зиду, а на спрату суседне просторије, у дебљини зида према стени сачувани су остаци камина. На основу положаја који овај објекат заузима и на основу величине грађевине, овај објекат имао је двонаменски карактер, манастирска трпезарија и просторије за становање.

На крајњем јужном делу манастирског комплекса, између стеновите литице и стрме обале потока, откривени су остаци грађевине од које је био очуван само њен ис-

точни део ослоњен на стену. Западну половину овог објекта, разориле су бујице потока.

Грађевина је имала само две просторије, већу у којој се налази оџаклија и мању која је била засведена полуобличастим сводом. То је приземни објекат који се састоји од две независне упоредно постављене просторије. Својом источном страном објекат је прислоњен уз стену. У већој просторији нађени су остаци великог огњишта које је конструктивно било решено помоћу стубова и лукова. На основу ових елемената, јасно је да се ради о остацима манастирске кухиње. Друга откривена просторија представљала је оставу.

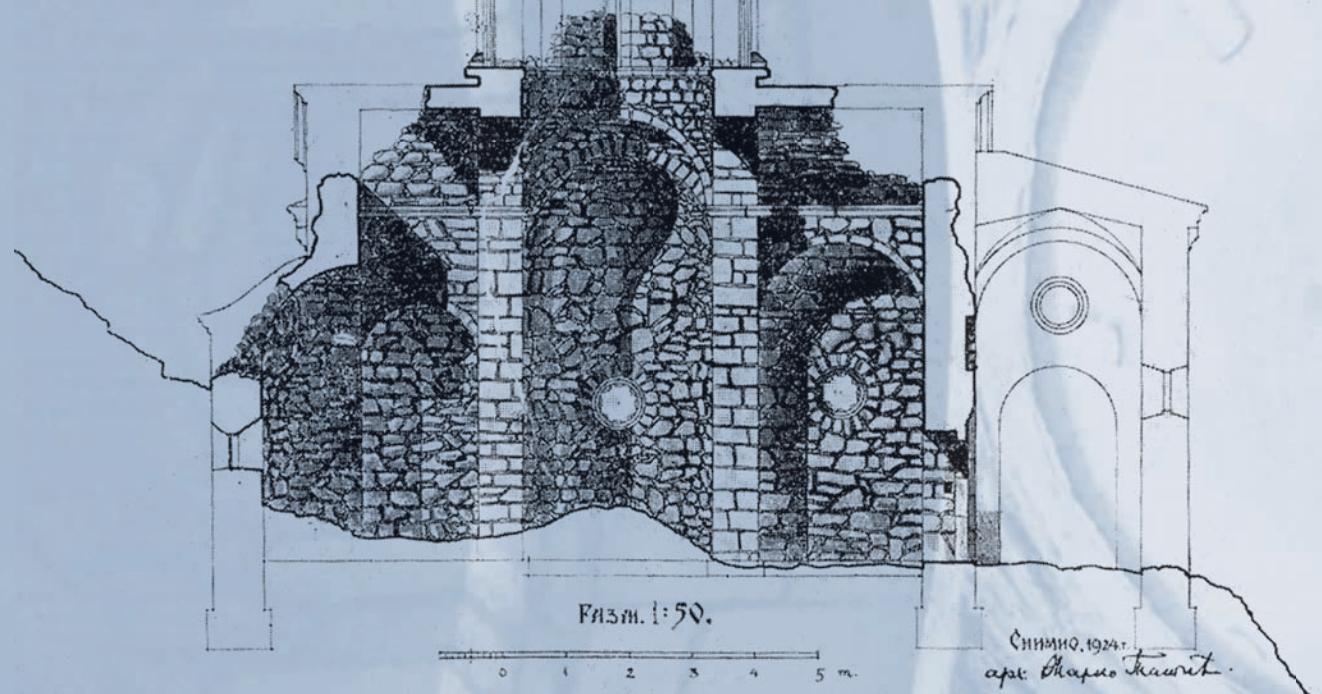
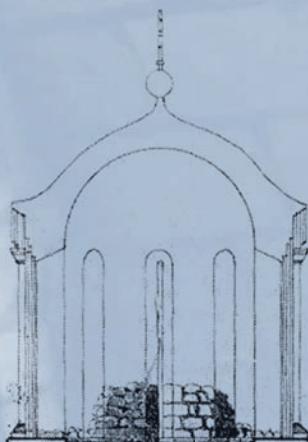
Манастирски комплекс у Павловцима, црква и објекти, грађени су истовремено. На њима нема трагова каснијих преградњи или обнова. По одликама своје архитектуре, а посебно камене пластике, црква манастира у Павловцима припада споменицима Моравске школе који су настали у доба деспота Стефана Лазаревића.

Зоран Симић, археолог

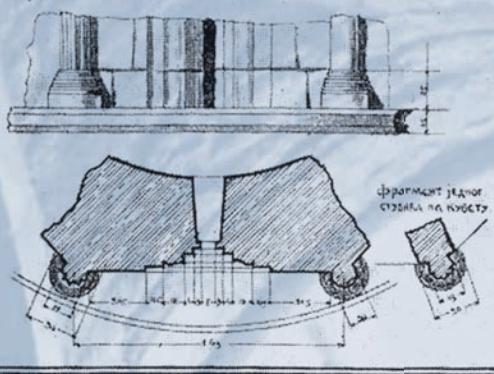

ПИВЛОВАЦ под КОСМАЈОМ.

ПРЕСЕК Ј-В.

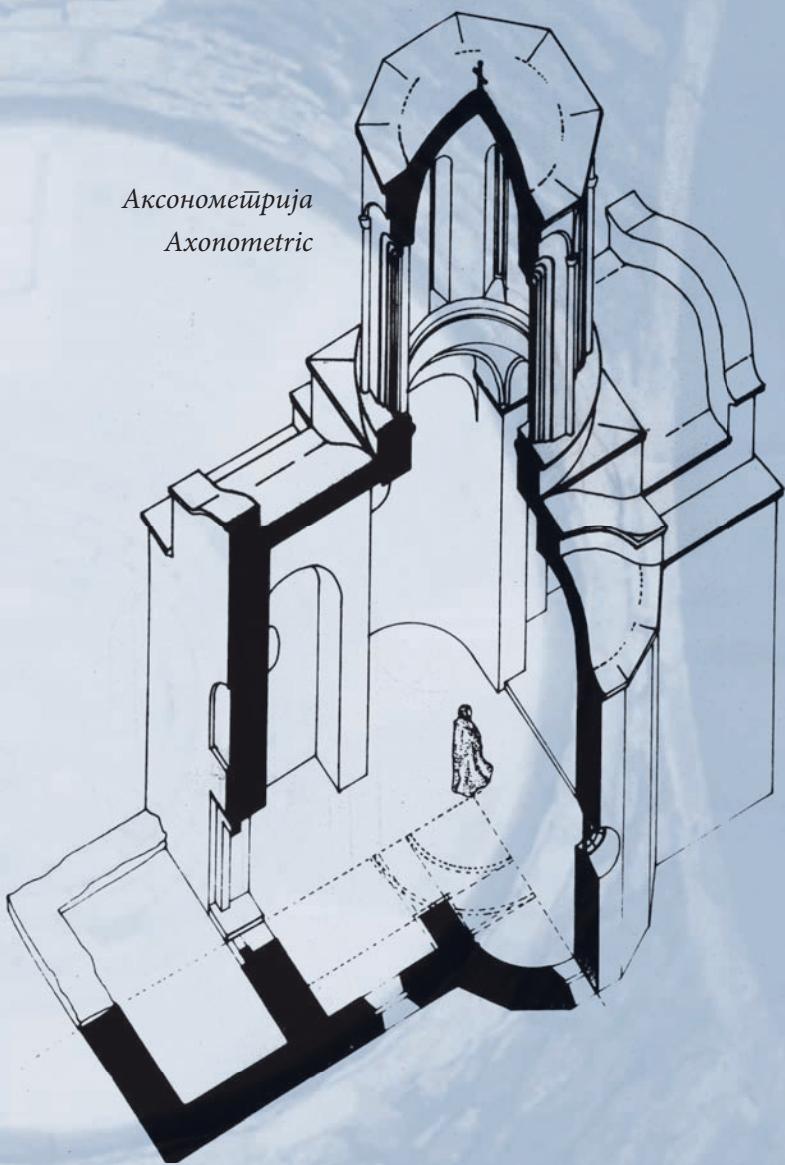

ДЕТАЉ ЈУЖНЕ СТРАНЕ КУБЕЦА. В-Д.

Цртеж из 1924. – снимио архитека З. Татић
Condition from 1924. – recording by architect Z. Tatic

Аксонометрија
Axonometric

Јужна фасада, изглед 1933. (врх), 1967.
(у средини) и 1987. (доле) године

The south façade, appearance 1933 (up),
1967 (in the middle) and 1987 (down) year

Тръезарија
Dining room - fireplace

Подкуйолни фолдер
Dome

THE PAVLOVAC MONASTERY

Koracica, Mladenovac

Premains of the Monastery complex in Pavlovac are situated on south slopes of the mountain Kosmaj, in district of the village Koracica. The complex is located in a small valley cut into the slope above the Tihanovacki stream.

Historical data about the monastery are very poor. Village Pavlovci, which the Monastery was named after, is mentioned for the first time in one of the letters of Despot Stefan Lazarevic addressed to the Republic of Ragusa, on 21st November 1424.

The first firm records of the Monastery can be found in Turkish registers from the 16th Century. Listings of Belgrade's region villages, from 1536, mention a monastery at the border of the village Tihanovac district, whose income is listed among the village's. Toponym saved in the name of the stream indicates that the village Tihanovac was located more northerly of the village Pavlovac and that the monastery was situated at the border of these two villages. This is also confirmed by records from listings of Avala region from 1560, where the Monastery of Saint Nikola is listed with its revenues.

Interest in the ruins of the Pavlovac Monastery arose during the second half of the 19th Century

First works on protection of the Pavlovac Monastery begun in 1967 by Cultural Heritage Preservation Institute of Kragujevac in cooperation with the Republic Institute. During this year the remains of the church were cleared from barren and high ground deposits and restored with minor partial reconstructions. Systematic research works about the complex of Pavlovac Monastery were published during 1973 and 1974 and certain additional researches have been conducted dur-

ing conservatory works from 1977-1979.

The complex developed spaciously with buildings built in a row, mutually parallel, leaning with its east side to the rock and on the other, west side edged with the flow of the streambed.

The Church with triconch base, semi-circular altar apse, side, externally polygonal pulpit apses and central dome represents the centre building of the complex. With the applied architectural concept the Church belongs to Moravska School. According to traditional horizontal plan, fragments of medieval paintings and archaeological data, found out by digging, the Church foundation can be placed in the first quarter of the 15th century.

The stone rosettes on the round windows were made in Morava School plastic manner, as well as wreath, which indicate belonging of to the period of Serbian Morava School.

Remains of a building with ground floor and upper storey are situated north from the Church. The building has a rectangular base and two bigger and one smaller room in the ground floor. It had a porch toward the Church. Natural characteristics of the steep terrain were used during its con-

struction; as a result the ground floor was constructed only on the west side, while the east side belonged to the upper storey which spread at full length of the building. The upper storey consisted of two big rooms, which had entrances from the porch.

Ruins of a longitudinal building with two uneven rectangular rooms forming the boundaries of the building were found south from the Church. The building was leaning with its whole longitudinal, east part on a rock. It had a ground floor and upper storey with a porch on a façade toward the Church. There are two fireboxes in the stone wall of the ground floor larger room and on the upper storey of adjacent room, in the wall depth toward the rock the remains of the fireplace are saved. Position and size of the building show its two-purpose character, as the Monastery dining room and living facility.

At the end south part of the Monastery complex, between the rocky cliff and the steep stream bank, ruins of the building, i.e. only its east part leaning on the rock, have been found. The west part of this building was destroyed by floods.

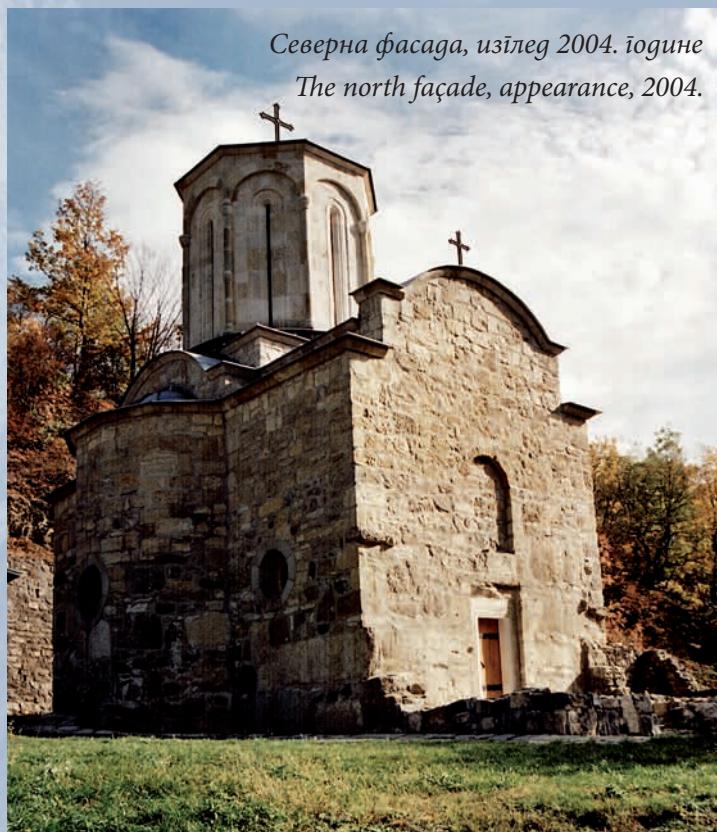
The building had only two rooms, larger with the fire place and the smaller with a vault ceiling. This is a ground floor construction with two independent rooms placed side by side. With its east side it was leaning on a rock. Leftovers of a big fireplace, which was built by columns and arches, have been found in a larger room. These elements clearly indicate that these

are remains of the Monastery kitchen. The other room was used as a pantry.

The Pavlovac Monastery complex, Church and the buildings were built at the same time. There are no traces of later renewals or reconstructions. According to its architectural features, stone sculpture specially, the Church of Pavlovac Monastery belongs to monuments of Morava School, built during the reign of Despot Stefan Lazarevic.

The Pavlovac Monastery has been proclaimed as the 2nd category cultural property.

Zoran Simic, Archelogist

Северна фасада, изјед 2004. године

The north façade, appearance, 2004.

Манастир Павловац

Издавач: Завод за заштиту споменика културе
града Београда

За издавача: Милана Јочић, директор

Аутор шексша: Зоран Симић

Приредила: Лидија Котур

Лекција и корекција: Татјана Тодоровић

Превод на енглески језик: Јелена Весић

Графички дизајн: Славиша Шубот

Фотографија: Снежана Неговановић
Фотодокументација Завода за заштиту
споменика културе града Београда

Тираж: 1000 примерака

Штампа: Штампарија „Раковић”, Београд

Београд 2008.

Издање је омогућио Град Београд,
Градска управа, Секретаријат за привреду

Београд

www.beograd.rs

Секретаријат за привреду

Завод за заштиту споменика културе
града Београда

CIP – Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

726.597(497.11 Космај)(083.82)

ISBN 978-86-81157-31-2

COBISS.SR-ID 154684684